

Vernieuwing Wet Onbevaarbare Waterlopen

Juni 2019

Historiek

▶ **Wet onbevaarbare waterlopen (28/12/1967)**

- Slechts zeer beperkte vernieuwing gedurende voorbije decennia
- Wel indirecte vernieuwing waterbeheer via:
 - × Decreet integraal waterbeleid (18/07/2003)
 - × Natuurdecreet, VLAREA, VLAREBO,...
- Interne staatshervorming doorbraak 63 (2009-...)
 - × Aanpassing wet i.f.v. mogelijkheden herinschaling waterlopen
 - × BVR rangschikking onbevaarbare waterlopen (2014-2015)
 - × Aanpak oud-geklasseerde waterlopen door provincies
 - × Introductie grachten van algemeen belang

Waterwetboek

- ▶ Decreet houdende delegatie tot coördinatie en codificatie van de waterregelgeving - Bundeling van waterwetgeving in één decreet (7/7/2017)
- ▶ Eerste stap: BVR waterwetboek 15/06/2018, bekrachtigd via decreet van 15 juni 2018 met:
 - DIWB
 - Drinkwaterdecreet
 - Heffingen
 - Wet oppervlaktewateren
- ▶ Aanpassing Wet Onbevaarbare is mede in functie van integratie in waterwetboek

Vorbereidend traject

- ▶ **Werkgroep bestaande uit de beheerders van de onbevaarbare waterlopen (VVP, VVPW, VVSG en VMM)**
- ▶ **2 overlegvergaderingen met betrokken administraties en belangengroepen (Vlaamse Waterweg, Departement Landbouw, Agentschap Natuur en Bos, Vlaamse Landmaatschappij, Agentschap Onroerend Erfgoed, AWW, Sport.Vlaanderen, Boerenbond, ABS, Natuurpunt, watergroep ...)**

Besluitvorming

- ▶ **6/7/2018: 1° principiële goedkeuring door VR**
- ▶ **Adviezen MINA-raad, SALV en SERV**
- ▶ **28/10/2018: 2° principiële goedkeuring door VR**
- ▶ **Advies Raad van State**
- ▶ **1/2/2019: goedkeuring ontwerp decreet door VR**
- ▶ **26/3/2019: goedkeuring door commissie Leefmilieu Vlaams Parlement**
- ▶ **3/4/2019: goedkeuring door Vlaams parlement**
- ▶ **26/4/2019: bekrachtiging door Vlaamse regering**
- ▶ **19/06/2019 (o.v.): publicatie in Belgisch Staatsblad**
- ▶ **30/06/2019 (o.v.): in werkingtreding**

Doelstellingen vernieuwing

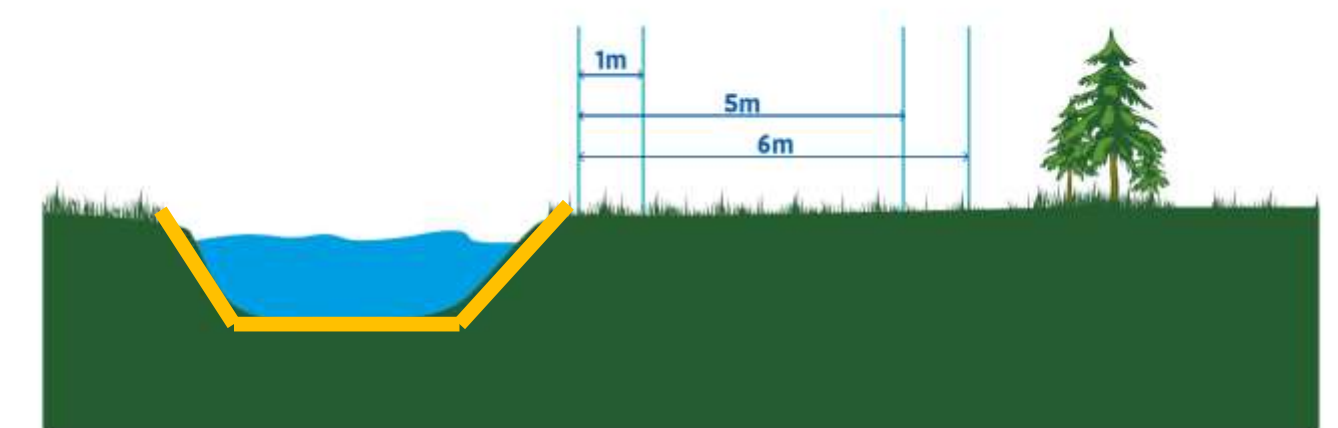
- ▶ **Modernisering van de teksten**
- ▶ **Vereenvoudiging**
 - Afschaffing politiereglementen (Vlaams – provinciaal)
- ▶ **Eenvormige aanpak voor alle waterbeheerders**
 - bvb. machtiging beter afstemmen op watertoets
- ▶ **Decreet milieuhandhaving van toepassing maken**
- ▶ **Nieuwe bepalingen gezien maatschappelijke evoluties**
 - Bvb. kanovaart, captatie,...
- ▶ **Duidelijkere wetgeving voor grachten**

Nieuwe definities

► Beheer van waterlopen:

- het geheel van maatregelen die tot doel hebben bij te dragen tot het behalen van de milieudoelstellingen (cfr. Decreet IWB) met inbegrip van het kwantiteitsbeheer en met inachtneming van de doelstellingen van het integraal waterbeleid

► Bedding - talud:

Digitale atlas

- ▶ Vervanging van (oude) analoge atlas onbevaarbare waterlopen
- ▶ Op basis van info Vlaams hydrografische atlas
- ▶ Taakverdeling
 - Coördinatie VMM
 - Provincies zorgen voor digitale aanlevering info waterlopen
2° cat, 3° cat en publieke grachten
- ▶ Uitvoeringsbesluit nodig:
 - Inhoud
 - Modaliteiten opmaak
 - Bekendmaking

Indeling in categorieën (art. 2 – 4)

- ▶ Grondige wijziging in 2014 (interne staatshervorming)
 - Wijziging tussen categorieën mogelijk mits akkoord waterbeheerder (geen openbaar onderzoek, beslissing VR)
 - Aanpassing oorsprong van waterloop vlotter mogelijk (openbaar onderzoek, provincie of VR)
 - Mogelijkheden klassering/deklassering (openbaar onderzoek, provincie of VR)
- ▶ Nu geen wijziging behalve integratie van taken polders en wateringen in artikel 4 (i.p.v. artikel 18)

Polders en wateringen in WOW

- ▶ **Voor wijziging is artikel 18 cruciaal:**
 - WOW niet van toepassing voor waterbeheer in polders en watering (m.a.w. enkel wetgeving polders en wateringen is van toepassing)

- ▶ **Nu:**
 - Schrapping art. 18, m.a.w. alle bepalingen WOW zijn van toepassing voor polders en wateringen

Taakverdeling beheer (art. 7)

► Taakverdeling:

- 1° categorie: VMM
- 2° categorie: provincie, behalve binnen het werkingsgebied van een polder of watering;
- 3° categorie: gemeente, behalve binnen het werkingsgebied van een polder of watering;
- de polders en de wateringen, voor onbevaarbare waterlopen van de 2° en 3° categorie gelegen binnen hun werkingsgebied.

Financiering waterbeheer

- ▶ In beginsel draagt de waterbeheerder de kosten tenzij anders overeengekomen
- ▶ De provincies en gemeenten kunnen op vraag van de polders en wateringen beslissen de kosten voor het beheer van respectievelijk de onbevaarbare waterlopen van de tweede en derde categorie terug te betalen aan deze besturen:
 - Redelijke kosten voor onderhoud
 - Provincies/gemeentes kunnen ook inrichtingswerken financieren
 - De Vlaamse Regering kan hiervoor nadere regels bepalen
- ▶ **Voor grensvormende waterlopen: afspraken tussen de betrokken waterbeheerders. Bij afwezigheid van consensus tussen de betrokken waterbeheerders kan de Vlaamse Regering de nodige regelingen opleggen.**

Onderhoud waterlopen (art. 6)

▶ Actualisering van de onderhoudstaken:

- Slibruiming
- Maaien waterbodembodem en talud
- Verwijderen materialen, voorwerpen en plantenresten
- Onderhoud houtige gewassen
- Herstel oevers
- Het onderhouden en herstellen en het verzekeren van de goede werking van de constructies

▶ Memorie van toelichting:

- Doelstellingen IWB, realisatie goede ecologische toestand
- Rekening houden met doelstellingen omliggende valleigebied
- Wetgeving inzake natuur, milieu, erfgoed en ruimtelijke ordening

Meerkost door derde (art. 8)

- ▶ De waterbeheerder kan de meerkosten voor de onderhoudswerken die veroorzaakt worden door een ingreep van een andere waterbeheerder dan de betrokken waterbeheerder of door een constructie die toebehoort aan andere personen dan de betrokken waterbeheerder, verhalen op degene die de meerkosten veroorzaakt.
- ▶ Voorbeelden:
 - Duurdere kost slibruiming omwille van lange overwelling
 - Oeververdediging omwille van fiets- of wandelpad naast de waterloop
 - ...

Onderhoud constructies (art. 9§1)

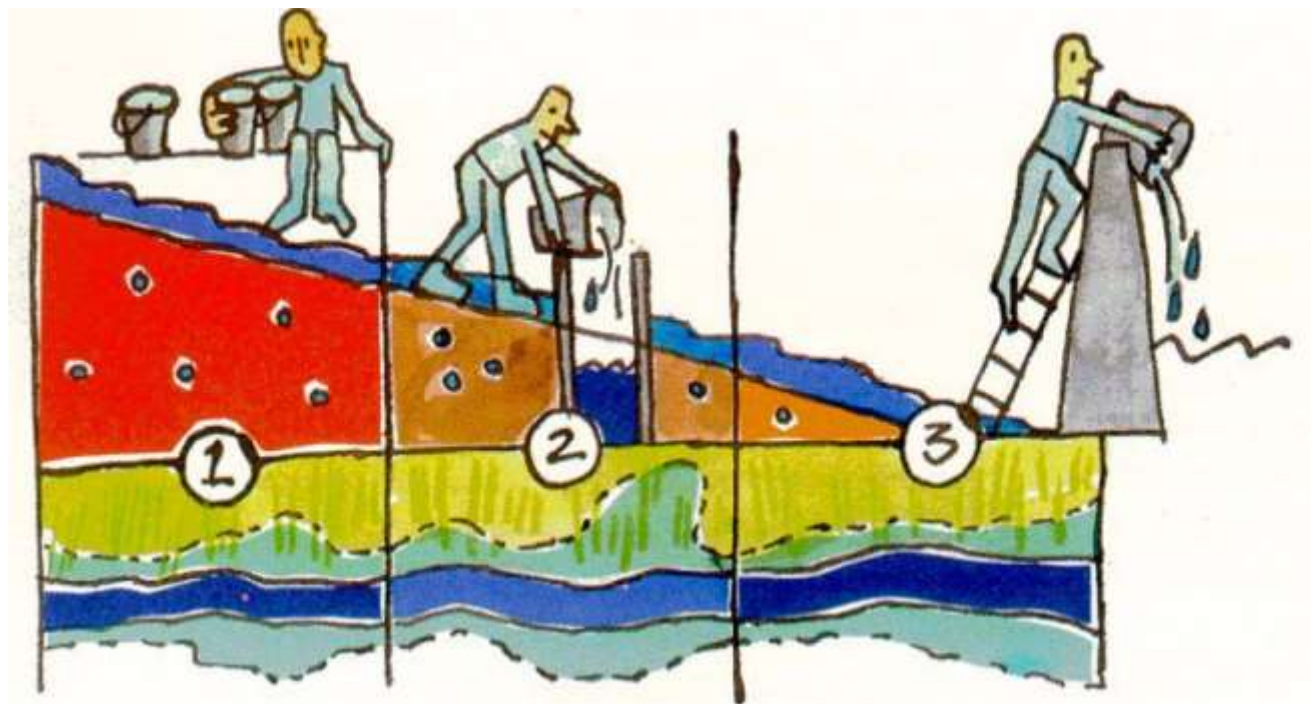
- ▶ De constructies op, in of over de onbevaarbare waterlopen worden onderhouden en hersteld door diegenen aan wie ze toebehoren;
- ▶ Maatregelen om op treden wanneer onvoldoende onderhoud door de eigenaar (aanmaning, ambtshalve maatregelen);
- ▶ Waterbeheerder blijft verantwoordelijk voor de afvoer t.o.v. derden en zal verhaal halen op degene aan wie de constructie toebehoort.

Onderhoud constructies (art. 9§2)

- ▶ De eigenaars of gebruikers van constructies op de onbevaarbare waterlopen zijn verplicht de constructies te laten functioneren volgens de instructies die ze daarvoor krijgen van de bevoegde waterbeheerder.
- ▶ De eigenaars of gebruikers van constructies zorgen ervoor dat de werking van de constructies geen schadelijke effecten veroorzaakt voor de aangelanden stroomopwaarts en stroomafwaarts.
- ▶ De waterbeheerder kan de voorwaarden van het stuwrecht wijzigen voor het algemeen belang, na daarover voorafgaand een overleg te hebben georganiseerd met de houder van het stuwrecht.

Inrichtingswerken (art. 11 en 12)

- ▶ Geen onderscheid meer tussen werken van verbetering en werken van wijziging

1. Vasthouden
2. Bergen
3. Afvoeren

Inrichtingswerken – machtiging (art. 12)

- ▶ In principe door en op kosten van de waterbeheerder
- ▶ Inrichtingswerken door derden:
 - Nood aan machtiging
 - Af te leveren door de waterbeheerder
 - Integratie in omgevingsvergunning: positief advies = machtiging indien de voorwaarden uit het advies overgenomen worden in de omgevingsvergunning
 - Machtiging is precair (gebruik domein waterbeheerder)
 - Waterbeheerder kan blijvend instructies geven (cfr. Art. 9§2)
 - Beroepsmogelijkheden tegen machtiging

Bedding (art. 16)

▶ Verduidelijking eigendomsstatuut

- Openbaar domein: dit is logisch gezien behoud noodzakelijk is voor goede waterhuishouding
- Betekent niet automatisch dat waterbeheerder eigenaar is van de bedding (erfdienstbaarheid cfr. buurtwegen)
- Verlaten bedding: aangelande kan gronden opeisen mits voorleggen van een eigendomsakte + mogelijkheid tot aankoop drooggevalen bedding

Doorgang en deponie (art. 17)

- ▶ De aangelanden, de gebruikers en de eigenaars van de constructies op de waterlopen:
 1. verlenen doorgang aan de waterbeheerder of aan de personen die de waterbeheerder aangesteld heeft, met het nodige materiaal en materieel om de waterlopen te beheren;
 2. laten het plaatsen van materiaal en materieel op hun gronden of eigendommen toe voor de duur van de werken;
 3. laten maaisel en onschadelijke ruimingsproducten die uit de bedding van de waterloop opgehaald zijn, op hun gronden of eigendommen plaatsen.
- ▶ Schadeloosstelling voor de schade naar aanleiding van het beheer
- ▶ Geen vergoeding voor de doorgang voor het beheer en de deponie van onschadelijke ruimingsproducten en maaisel binnen 5 m-zone

Handhaving (art. 20)

- ▶ Handhaving via milieuhandhavingsdecreet
 - Inzet instrumenten milieuhandhaving: raadgeving, aanmaning, bestuurlijke maatregel, proces-verbaal,...
 - Mogelijkheid tot administratieve afhandeling
- ▶ Dit vergt nog verdere uitvoering via een wijziging van het milieuhandhavingsbesluit

Politierglementen

- Afschaffing algemeen politierglement van de onbevaarbare waterlopen
- Afschaffing provinciale politierglementen

→ algemeen reglement waterlopen en grachten

Algemeen reglement waterlopen en grachten (art. 21)

De Vlaamse Regering zal een algemeen reglement van de onbevaarbare waterlopen en grachten opmaken. Het algemeen reglement moet aangelanden en gebruikers duidelijke richtlijnen bieden die gerespecteerd moeten worden om een goed beheer toe te laten. In dat reglement kunnen verdere bepalingen opgenomen worden over het beheer van en de toegankelijkheid tot de onbevaarbare waterlopen en grachten, waaronder kan worden begrepen:

- 1° de bepalingen over de afrastering langs waterlopen;
- 2° de aanwezigheid van beplantingen langs waterlopen;
- 3° het peilbeheer;
- 4° de bevaarbaarheid van onbevaarbare waterlopen;
- 5° het beheer van grachten, waaronder de maatregelen en procedures tot het behouden van de goede werking van de gracht voor de lokale waterhuishouding.

Onttrekking water (art. 23bis)

De Vlaamse Regering stelt **nadere regels** vast die het **onttrekken van water** uit **onbevaarbare waterlopen** en de overeenkomstig artikel 23ter aangeduide **publieke grachten verbieden** of **nader regelen**.

Daartoe bepaalt de Vlaamse Regering ten minste de **modaliteiten voor het capteren** en **de omstandigheden waarin de onttrekking** van water uit de onbevaarbare waterlopen en de overeenkomstig artikel 23ter aangeduide publieke grachten **niet toegelaten is** en voor **tijdelijke maatregelen** in periodes van **droogte** en **waterschaarste**

Publieke grachten

- ▶ **Grachten: de eigenaar is verantwoordelijk voor het beheer**
- ▶ **Grachten van algemeen belang (sinds 2014):**
 - De gemeente kan het beheer van grachten overnemen van de eigenaars en gebruikers wanneer dit nuttig is voor het watersysteem (cfr. DIWB), bvb.:
 - × De gracht is verzwaard met het lozingspunt van de regenwaterleiding van een gescheiden stelsel van een wijk/een of meerdere straten
 - × De gracht heeft een belangrijk aandeel in de afwatering van een watergevoelig gebied en zorgt mee voor de waterveiligheid in dat gebied
 - × De gracht heeft een cruciale rol in het vermijden van wateroverlast in dit gebied
 - De overname van het beheer van de grachten omvat het onderhouden ervan alsook het vernieuwen ervan

Publieke grachten

- ▶ Definitie: een gracht die omwille van het algemeen belang door de gemeente, polder of watering beheerd wordt en als dusdanig wordt aangeduid
- ▶ Overname van beheer door gemeente of door polders/wateringen → duidelijker statuut voor polders/wateringgrachten
- ▶ Erfdienstbaarheidszone van maximaal 5 m
- ▶ Machtiging voor werken door derden
- ▶ Openbaar onderzoek voor aanduiding/erfdienstbaarheden
- ▶ Beroep bij de provincie
- ▶ Grachten van algemeen belang worden automatisch publieke grachten
- ▶ Polder- en wateringgrachten worden bij opmaak van digitale atlas publieke grachten

Tot slot

- ▶ **Publicatie verzameldecreet: 19 juni 2019**
- ▶ **Wet treedt in werking op 30 juni 2019**
 - Uitzondering bepalingen m.b.t. digitale atlas en wegvallen bevoegdheden provinciale reglementen: in werking op datum te bepalen door VR
- ▶ **Uitvoeringsbesluit is voor veel items cruciaal:**
 - digitale atlas
 - algemeen reglement
 - onttrekking van water
 - grachten
 - publieke grachten
 - milieuhandhaving